

TÜRKÇE VE LATİNCE BİR NASREDDİN HOCA MECMUASI

Doç. Dr. İsa ÖZKAN*

Nasreddin Hoca, Türk boyları arasında "müşterek şahsiyeti temsil yeteneği" kazanan yegâne fıkra tipimizdir¹. Onun fıkraları Türk boylarının yanı sıra, sosyal, siyâsî ve iktisadî sebeplerle Türklerle birlikte yaşamak durumunda kalmış milletler arasında da yayılmıştır². Ayrıca, Atlantik okyanusundan, Çin denizine kadar uzanan Avrasya üzerinde yer alan muhtelif milletler de, seyyahlar, âlimler, misyonerler, tacirler ve göçmenler vasıtasıyla Nasreddin Hoca'yı veya ona bağlı olarak anlatılan fıkraları tanımak fırsatını elde etmişlerdir³.

Batıda, Nasreddin Hoca'dan bahseden ilk kaynak olarak Antonie Galland'ın "Les Paroles Remarquables les bons mots et Maximes des Orientaux (Doğuluların ilgi, değer ve özdeyişleri)" adlı eseri gösterilir⁴. 1694 tarihinde yazılan bu eserden sonra, birçok Batılı müellif doğrudan ve dolayısıyla Nasreddin Hoca'dan söz etmiş ve bazı fıkralarından örnekler vermişlerdir⁵. XVIII. yüzyıldan itibaren Avrupa'da Nasreddin Hoca ve fıkralarından söz eden eserlerin sayısının arttığı gözlenmektedir. Ancak, söz konusu eserler daha ziyade Almanca, Fransızca ve İngilizce gibi belli bir yazı dilinde kaleme alınmış ve hususiyle sadece o lisanı okuyan ve anlayan insanlara hitap etmekteydi. Nasreddin Hoca fıkralarının, Batı dünyasının

* Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

1. Türk fıkra tiplerinin tasnifi konusunda bkz. Yıldırım, Dursun, *Türk Edebiyatında Bektaşî Tipine Bağlı Fıkralar*, Ankara 1976, s. 3.

2. Özkan, İsa, "Nasreddin Hoca'nın Tarihî Şahsiyeti ve Fıkraları Üzerine Bir İnceleme", *Türk Folkloru Araştırmaları* 1982, Ankara 1983, s. 134-163.

3. Sakaoğlu, Saim, "Avrupalı Seyyahların Eserlerinde Nasreddin Hoca", *Türk Folkloru Araştırmaları* 1981/1, Ankara 1981, s. 59-73.; Özkan, İsa, A.g.m., s: 59-73.

4. Kurgan, Şükrü, "Nasreddin Hoca Fıkralarında Türk Halk Yaşayışının İzleri", *Türk Dili Dergisi* cilt:XIX, sayı:207, Aralık 1968, s. 483-497'den naklen bkz. Galland, Antonie, *Les Paroles remarquables, les bons mots, et les maximes des orientaux*. Traduction de leurs ouvrages en Arabe, en Persan et en Turc, avec des remarques, Lyon 1695.

5. Sakaoğlu, Saim, A.g.m., s. 59-73; Bozyiğit, A. Esat, *Nasreddin Hoca Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme*, Ankara 1987.

müşterek ilim dili olan Latinceye çevrilmesi hiç şüphesiz daha geniş bir aydın zümre arasında okunmasına ve yayılmasına zemin hazırlamıştır. Bu makalemizde, eski harfli Türkçe ve Latince olarak tertip edilmiş, orijinali Polonya'nın Wroslaw Üniversitesi Şark yazmaları bölümünde, Sygn. M. Or. I, 44 (Qu. 120) numarada kayıtlı bulunan bir Nasreddin Hoca yazmasını tanıtacağız. Söz konusu yazma, Wroslawlı şarkiyat bilgini Maksimilian Habicht (öl. 1832) tarafından şehir kütüphanesine bağışlanmış ve bilahere diğer Doğu yazmalarıyla birlikte Üniversite kütüphanesine nakledilmiştir⁶. Alman G. Richer ve Polonyalı Tadeusz Majda'nın hazırladığı kataloglarda da yer alan yazma, 24x16.5 cm. ebadında ve 47 yapraklı bir mecmuadır⁷. Baş ve son yapraklarının a ve b yüzleri boş olan yazmanın 22 yaprağı eski harfli Türkçe fıkra metinlerinden; 23 yaprağı ise, aynı fıkraların Latince çevirilerinden müteşekkildir. Mecmuada, eski harflerle kopya edilen herbir fıkranın müteakip sayfada Latince tercümesi verilmiştir. Sayfalar, müstensih tarafından Arap ve latin sayı işâretleriyle münavebeli olarak numaralandırılmıştır. Kağıdı aharlı mavimsi, daire içinde çiçek motifi fligranlıdır. Türkçe metin "Haza Hikâye-yi Nasreddin", Latince metin ise, "Quandam die Nasreddin Chogia Cathedram ascendens dicit..." ibareleri ile başlamaktadır. Satır sayısı Türkçe metinde 5-10; Latince metinde 4-14 arasında değişmektedir. Karton kapaklı mecmuanın istinsah ve tercüme tarihi olarak eserin sonunda Arap sayı işâretleriyle milâdî 1808 tarihi kaydedilmiştir. Mezkûr kayıttan ve Arap harfli metinlerde yer yer rastlanan ifâde ve yazım yanlışlarından, mecmuayı tertip edenin Türkçe bilen Avrupalı bir kimse olduğu anlaşılmakta-

6. Wroslaw (Almanca: Breslau), II. Dünya savaşı sonuna kadar bir Alman şehri idi. II. Dünya savaşı sonunda, galip devletler Polonya'nın doğusundaki bir kısım toprakları (Kamaniçe, Lvöv) Sovyetler Birliği'ne (Bugünkü Ukrayna ve Belerusa'ya) bırakmış ve Almanya'nın doğusundaki toprakların bir kısmı ise, Polonya'ya verilmiştir. Böylelikle eskiden bir Doğu Avrupa ülkesi olan Polonya, savaşın sonunda toprakları itibarıyla kısmen Orta Avrupa'ya kaydırılmıştır. Bugünkü Wroslaw Üniversitesi kütüphanesinde bulunan sözü geçen yazmalar Alman hakimiyeti devrinden kalmıştır.

Savaş esnasında bazı yazmalar tahribata uğramış, bazıları da kaybolmuştur. Daha önce manastırlarda bulunan yazmalar, 1810 tarihinde Üniversite kütüphanesinde toplanmıştır. Manastır koleksiyonlarının en büyüğünün Maria Magdalena kilisesine ait olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Zagan'daki St. August manastırının zengin koleksiyonu da Üniversiteye nakledilmiştir. 1865 yılında bu yazmalar, Thomas Rehdiger'e ait olan yazmalarla birlikte Breslau şehir kütüphanesine alınır Bu arada, Oelrih (öl. 1798), Maksymilian Habicht ile 1927'de Grogovekli kont Oppersdorf koleksiyonları da, bu kütüphaneye bağışlanmıştır. Prof. Resher, 1924-1928 yıllarında İstanbul'dan temin ettiği, aralarında 73 Türkçe ve Farsça yazmanın bulunduğu 106 Doğu yazmasını Breslau Üniversitesi kütüphanesine kazandırmıştır (bkz. Majda, Tadeusz, *Katalog Rekopisów Tureckich i Perskich.*, Warszawa 1967, s. 14).

7. Richer, G. *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften Staats und Universitäts-Bibliothek Breslau.*, Leipzig 1933, s. 10; Majda, Tadeusz, *Katalog Rekopisów Tureckich i Perskich.*, Warszawa 1967, s. 22-23.

dır. Bu meçhul Avrupalı müstensih'in, Hoca'nın yumurta ticaretiyle ilgili "dostlar alış-verişte görsün" adıyla bilinen fıkrasının (y. 10a) Latince tercümesinde bir Avusturya para birimi olarak geçen (Kreuzer) ifâdesine dayanarak, muhtemelen Avusturya-Macaristan İmparatorluğu vatandaşlarından biri olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim mecmuanın Latince yaprakları konusunda bilgisine başvurduğumuz Doç. Dr. Gümeç Karamuk da* çevirilerdeki kusursuzluk ve yazı karakterinden hareketle yazmanın devri ve müstensihi konusundaki görüşlerimizi teyid etmiştir.

Nesih yazı türü ile istinsah edilen mecmuada, tercümeleriyle birlikte 24 Nasreddin Hoca fıkrası yer almaktadır. İlk fıkra, bazı Nasreddin Hoca yazmalarında olduğu gibi iki fıkranın birleştirilmesiyle teşkil edilmiştir⁸. Hoca'nın "minbere çıkup ademler dinleñ, ben size ne disem gerek bilür misiñiz?" sözleriyle başlayan ve zincirleme üç olaydan kurulu bu fıkranın ikinci sahnesi atlanmıştır. Oysa, aynı fıkra Latinceye olaylar zinciri ve mizah dokusu bozulmadan, başarılı şekilde çevirilmiştir.

Elimizdeki mecmua, anlatım özellikleri bakımından Prof. Dr. Şükrü Elçin'in, British Museum'da tespit ederek yayımladığı mecmua ile paralellikler taşımaktadır⁹. Fakat, British Museum nüshası, müstensih tarafından konularına göre tasnif edildiği için, fıkraların sıralanışı itibariyle bizim nüshamızdan farklıdır. Ayrıca, fıkra sayısı bakımından da, daha hacimlidir. Hususî kütüphanemizde bulunan Mir Derviş Cemaleddin adlı bir müstensih'in kopya ettiği 1811 tarihli başka bir Nasreddin Hoca yazması ile, bu yazma arasında şekil ve muhteva özellikleri bakımından farklı noktalar bulunmaktadır. Mir Derviş Cemaleddin nüshasındaki fıkralar, dil bakımından yeniden işlenmiş ve bir ölçüde günlük halk dili, yazı diline yaklaştırılmıştır. Aynı özellikleri, Prof. Dr. Fikret Türkmen tarafından yayımlanan, Seyyid Burhaneddin Çelebi'nin kaleme aldığı "Hoca Nasreddin Latifesiyle Burhaniye Tercümesi" adlı yazmada görmek-teyiz¹⁰. Bunun yanı sıra Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İsmail Saib Kitapları 1/4838 numarada kayıtlı bulunan

* Mecmuanın Latince yapraklarını okuyarak yardımcı olmak lûtfunda bulunan Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Gümeç Karamuk'a teşekkürlerimi ifade ederim.

8. Koz, M. Sabri, "İncelenmemiş Bir Nasreddin Hoca Yazması ve Buradaki Fıkraların Üç Başma ile Karşılaştırılması", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri 15-17 Mayıs 1989*. Ankara 1990, s. 209.

9. Elçin, Şükrü, "Bir Nasreddin Hoca Mecmuası", *Hacettepe Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, C. IV., sayı:1, Mart 1972, s. 1-19.

10. Türkmen, Fikret, *Letâif-i Nasreddin Hoca (Burhaniye Tercümesi) İnceleme-Şerh.*, Ankara 1989.

Nasreddin Hoca mecmuası ile, burada tanıtmaya çalıştığımız mecmua, gerek dil ve üslûp, gerekse fıkraların sıralanışı bakımından hemen hemen aynıdır. Söz konusu benzerlikler her iki mecmuanın da aynı "nüsha ailesi"nden geldiğini göstermektedir. İçinde 144 Nasreddin Hoca fıkrasının yer aldığı Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi mecmuasındaki 11. sıradaki Hoca'nın satranç oyunu; 17. sıradaki ağaca papuçlarıyla çıkması; 21 numaralı düğüne davet edilmesi ve 24. sıradaki hergün ciğer yemesiyle ilgili dört fıkra Wroslaw nüshasında atlanmıştır.

Mecmuanın Avrupalı müstensihî, Latince tercümelerdeki başarisının aksine, fıkraların Türkçe metinlerini kopya ederken bazı hatalara düşmüştür. Bu hatalar, daha ziyade kelime ve satır atlamaları, ek düşmeleri ve yer adlarının yanlış anlaşılması şeklinde özetlenebilir. Mesela, Hoca'nın, Konya'da helvacı dükkânından izinsiz helva yemesi ve dövülmesi konusunu işleyen 6. fıkradaki (y. 6a) "...pir helvâcıdır..." ifâdesi müstensihce sehven yazılmış ve ondan sonra gelen birkaç kelime de atlanmıştır. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi (DTCF) nüshasında ise "pir helvâcıdır" yerine, metne uygun düşen "yir helvâcı dağı..." kelimeleri kaydedilmiştir ki, kanaatimizce doğru şekli de böyle olmalıdır. Ayrıca, Wroslaw nüshasında aynı fıkranın "Hoca Nasreddin Konya şehrine varırken" ifâdeleriyle başlayan giriş cümlesi DTCF'deki yazmada "Birgün Hoca, Konya şehrine varup gezerken..." şeklindedir. Yine DTCF mecmuasında yer almasına rağmen Wroslaw mecmuasındaki 9. fıkranın (y. 8a) ikinci satırındaki "zan'at" kelimesi ile, 14. fıkranın (12a) ikinci satırındaki "dişi" kelimesi kopya edilirken unutulmuştur.

Hoca'nın Yahudi'yi kandırıp bin altını alması ve mahkemede de haklı çıkmasını konu edinen 17. fıkradaki (15a-16a) onikinci satırdan sonra gelen "...kağıya d'âvet eder. Amma Hoca ol vakitte eyitti. "Benim arkamda ferâcem yok. Ben evden feracemi alıp geleyim"] şeklinde DTCF nüshasında geçen iki satır, incelediğimiz Wroslaw nüshasında bulunmamaktadır.

Wroslaw nüshasında rastladığımız hatâlardan birisi de yapım ve çekim eklerinin zaman zaman unutulmuş yazılmamasıdır. Fıkralarda anlam ve yapı bakımından bozukluğa sebep olan eklerin ihmal edilmesi 1(1a), 6(6a), 7(7a), 14(12a), 16(13a, 14a) numaralı fıkralarda görülmektedir. Mesela 8. fıkrada (7a) "zerdali ağacı [nı] sual ederler" yerine "zerdali ağacı sual ederler"; "dolu urup üzerinden beyaz [ı] gider, işte sarılar kalır görün [en] odur yerine de "dolu urup beyaz gider, işte sarılar kalmış görün olur" şeklinde kaydedilmiştir.

Müstensih Osmanlı yazı dilinde pek rastlamadığı ve mânâsını bilmediği kelimeleri de yanlış kaydetmiştir. DTCF'deki mecmuada 26. sırada yer alan Hoca'nın pirelerden bizar olup, evini yakarak "pirelere gâdr oldu" diye güldüğü fıkradaki "par par" şeklindeki taklidi söz, Wroslaw nüshasında (20a) okunamayacak biçimde yanlış istinsah edilmiştir. Ayrıca, DTCF nüshasında 25 numaralı fıkradaki "makrama (mendil)" sözü, Wroslaw nüshasında "mahreme" (20a, 21a); 10. fıkradaki "Mezar-ı Kuzgunlu'ga" sözü de "Kuzgunlu'ğa (10a)" şeklinde kopya edilmiştir.

Dünya mizah tarihinin en ünlü simalarından biri olan Nasreddin Hoca'ya bağlı olarak anlatılan fıkraların, yerli ve yabancı fıkra tiplerine ait fıkralardan ayırdedilerek gerçek Nasreddin Hoca fıkralarının tespit edilmesi, öncelikle el yazmaları ve basma kitaplardaki fıkraların yayınlanmasına bağlıdır. Şimdiye kadar yayınlanan yazmalara bir yenisini ilâve etmek ve Pertev Naili Boratav'ın Nasreddin Hoca fıkraları için düşündüğü "kaynak kitap tasarısı"na¹¹ katkıda bulunmak amacıyla tanıttığımız bu mecmuayı tarskripsiyonlu orijinal metin ve tıpkıbasımıyla birlikte araştırmacıların istifâdesine sunuyoruz. Fıkra metinlerindeki, müstensihin yanlış yazdığı ve unuttuğu kısımlar diğer nüshalardan yararlanılarak tamiri cihetine gidilmiş ve bu düzeltmeler braket içerisinde gösterilmiştir. Mecmuanın istinsah tarihinin XIX. yüzyıl olması dolayısıyla, imlâda muhafaza edilen "idüp" şeklindeki yazılışları "edüp" diye okuduk. "Bilmezüz" gibi eski şekilleri ise, fıkraların dil ve üslûp özelliklerini bozmamak için olduğu gibi aldık.

Bugün, Ahmet Yesevî, Ali Şir Nevaî, Köroğlu gibi Türklüğün müsterek âbidevî şahsiyetleriyle birlikte, Nasreddin Hoca konusunda da mevcut problemleri çözme yolunda ciddî araştırma ve yayın faaliyetinde bulunabilecek enstitülerin kurulmasına ihtiyaç vardır. Nasreddin Hoca, "sosyo-kültürel yapımızın koruyucusu", "değer, norm ve sosyal denetim unsurlarının gülme yoluyla bekçisi"dir¹². Kültürel birliğimizin kuvvetlendirilmesi için bu enstitüler bir an önce kurulmalı ve bütün Türk dünyasından konuyla ilgili bilim adamlarının katılımı temin edilmelidir. Böylelikle asırlardır birbirinden habersiz ve kopuk yaşayan Türk kütelerine, öncelikle tek bir kültür ailesinin üyesi olduğu öğretilmelidir.

11. Boratav, Pertev Naili, "Nasreddin Hoca Fıkraları İçin Bir "Kaynak Kitap" Tasarısı", *Boğaziçi Üniversitesi Halk Bilimi Yıllığı*, İstanbul 1976, s. 39-45.

12. Tural, Sadık, "Nekre ve Nükte Kavramlarının Kültür İçindeki Yeri veya Gülmenin Sosyo-psikolojik Boyutları", *Millî Folklor*, Yıl 2, Nu. 7, Eylül 1990.

Hazzā Hikāye-yi Naşreddīn

Birgün, Hoca Naşreddīn minbere çıkup eydür: "Âdemler diñleñ, ben, size ne desem gerek bilir misiñiz?" der. Cema^cat: "Hayır bilmez[üz]" derler. Hoca dañı eydür: "İmdi siz bilmezsiñ[iz] ben dañı [ne] söyleyüp dilesem gerek" demiş (?) Ba^cdehu bir günden şofıra yine minbere çıkup: Ademler, şimdi ben, size ne desem gerek bilir misiñiz "dedikde, cemā^cat evvelden meşveret (2a) etmişler cevāp eydürler kim; "b^cazılarımız bilüriz, b^cazılarımız bilmezüz" derler. Hoca dañı eydür: "İmdi çünkü öyledir bilenleriñiz, bilmeyenlere öğre[di]versünler" deyüp aşığa iner. Ba^cdehu ertesi gün Hoca yine kürsiye çıkup eydür: "Âdemler, şimdi ben size ne desem gerek bilür misiñiz" der. Bu kerre cemā^cat hiç söylemeyüp sükün ederler. Bu kerre Hoca Naşreddīn rahmetullah-ı ^caleyh cevāp edüp eydür: "Varıñ âdemler Tañrı Te^cala hâzretlerine şükürler edinkim deveye kanatlar verüp uçürmamış. Eğer sair hayvanât gibi kanat verüp uçursa evleriñiziñ üzerine konup başıñıza evleriñizi yıksa hâliñiz nice olurdu" demiş. (3a)

2

Birgün, Hoca'nıñ bir kulu kaçır, vâfir arar, bundan aşlā nām[ü] nişân bulamaz. Âhir me^cyūs olup evine gelür. "Hoca köle nice oldu" deyü ^cavret su^cal ider. [Hoca] cevāp edüp eydür: "Nice olsa gerek, her kande gitse köledir. Eğer kaçmasa idi âzād itsem gerek idi; kendüye ğadr etti" demiş (4a)

3

Birgün evine hırsız girdi. Eyüce eşvâpların cümle (?) devşirüp, yüklenüp alup giderler. Hoca görürolmaz hemēn tezce bakıyye kalan eşvâbı dañı Hoca yüklenüp olup gider. Hırsızın ardına düşer. Hırsız ile m^can gidüp evine varırlar. Hırsız eydür: "Hoca niçün geldiñ?" Hoca eydür: "Biz şimdi bu eve taşındık. Ay başı gelsin de kirâña hükmin geçer" der.

4

Birgün, Hoca minâre dibinde durur iken "Hoca buña ne derler" dediler (5a) Hoca minâreye bakup eyitti: "Bu evvelden kuyu imiş. İslayup, içini taşra çevirüp kurasun deyü güne komuşlar" dedi.

5

Birgün, Hoca'nın peynirin oğurlamışlar. Hemân Hoca segirdüp çeşme daşına vardı. "Hoca, 'acele ile bunda ne ararsın" dediler. Hoca eyitti: "Peyniri yiyen suyu bulur. Benim peyniri alan yiyüp el-bette bunda gelir" demiş. (6a)

6

Birgün Hoca Naşreddin Konya şehrine varırken bir helvâcı dükkanı önüne uğrar. Meğer helvâcı daği henüz dükkânı açup helvâyı önüne kor. Hoca "Bismi'l-lah" deyüp helvâyı yemeğe başlar. Helvâcı: "Hoca vazgel" diye görür. Hoca aslâ ve kaç'a diñlemeyüp pîr helvâcıdır[yir bu helvacı daği] 'aciz olup gelüp Hoca'[ya] urmağa başlar. Hoca daği başın kaldurup eydür: "Ey Konya'sın, hoş Konya'sın ammâ helvâyı bunda âdeme döge döge yedirirler" demiş. (7a)

7

Birgün, Hoca'nın evine hırsız girüp, görenler eydür: Hoca koma evine hırsız girdi" derler. Hoca eydür: "Koy ne bulur ise alsun bari bile üleşelim" demiş.

8

Birgün, Hoca Naşreddin Efendi'den zerdâli ağacı[nı] suâl iderler. "Bu nedir?" derler Hoca eydür: "Bu evvel yumurta ağacı idi. Dolu urup üzerinde beyâz[ı] gider işte (8a) sarılar kalmış görin[en] odor" demiş.

9

Birgün bâzârdan bir ciğer alup evine getirir iken çaylak görüp Hoca'nın elinden ciğeri kıpar ve kaçır. Hoca eydür: [bu kolay zanaat deyüp] hemân varup bir yüksek yere çıkup yolu gözetir. Meğer âdemin biri et alup geçerken hemân yukarıdan sıçrayıp elinden eti kapup kaçır. Âdem ardına düşüp erişdikde derler kim "Hoca niçün böyle eyledin?" Hoca eydür: "Ya benim de aldılar amma 'ace-mi çaylak bu kadar kıpar" demiş. (9a)

10

Hoca Nasreddin bir gece vak'asında Kuzgunlı'ğa varır. Bunun eline dokuz akçe verirler. Âmmâ bu dokuz akçeye razı olmayup;

"ya şunu on akçe ediñ" der. Ol eşnâda uyanup bakup görse elinde birşey yok. Hemân almaduğına pişmân olup tekrar gözün yumup" dokuz olsun getirin" demiş.

11

Birgün Hoca, bir büyük kavağ ağacı dibinde otururken "Hoca buña ne ağacı derler" deyü su'al ederler. Hoca da /?/ "ne hoşca ağaç olur" (10a) deyü yukarı bakup amma meğer bir karga var imiş. Bu Hoca'nın üzerine yestehler. Hoca bakup görür kim üzerin bir bir beyaz şey döküldü, dönüp eydür: "Bağa âdemler meğer bu ağaç yoğurt ağacı imiş" demiş.

12

Hoca Naşreddin yumurta alup amma dokuzun alup ve boyayıp getirüp onun satardı. Buna su'al ederler. kim: "Ey Hoca dokuzun alup zahmet çeküp boyayup onun şatarsın. Fa'ide bunun neresinde haşıl olur" dediler. Zirâ buña reh-i ziyândır dediler. Hoca eydür: "Bende bilürem ziyandır amına, ben hemân isterim ki dostlar(lla) beni alışda verişde görsünler" demiş.

13

Eydür ki birgün Hoca leylek kuşun tutup evine getirüp yükün üzerine kodı ve gerü çekilüp bakar görür kim bunun ayakları ve burnu uzun. Hemân bıçak getirüp fakirin ayakların ve burunun kesüp andan yük üzerine koyup önüne darı dökerler. "Ye imdi henüz kuşa döndün" demiş deyü nakl ederler. (13a)

14

Birgün Hoca[ya] su'al ederler kim: "Hoca çaylak kuşunuñ her biri böyle imiş kim bir sene d[işi], bir sene erkek olur" derler. Bu söz gerçek midir?" derler. Hoca eydür: "Benim cânlarım bu siziñ su'aliñize bir âdem lazım ki iki sene çaylak olmuş ola" demiş.

15

Birgün Hoca'ya su'al ederler: "Hoca sazlardan kangı sazı seversin demişler. Hoca eytmış: "Ben şahan tencere sazın severim" demiş. (14a)

16

Eydürler kim Naşreddin Efendi'niñ bir güzel kuzusu var idi. Hoca'ya zerāfet edüp alup, yemek murād eylediler ve ittifaq ile biri varup eydür: "Efendi bu kuzuyu neylersin? Yarın kıyāmet kıpar imiş. Getür boğazlayup yiyelüm" der. Hoca buña āslā inanmayup muqayyed olmaz. Āmmā biri dañi gelüp bu dañi öyle der. Biri dañi tamam ol mertebeye var[ır] kim Hoca artık inanır ve eydür: "Çünkü öyledir imdi yārān şafālar bugün bir şahrāya varalım ve kuzuyu boğazlayup bari ahir demde siziñle bir (15a) 'ıyş ü 'ışret edelüm" der. "M^cakül deyüp kuzuyu alup bir sahrāya varırlar. Hoca bunlara dönüp eydür: "İmdi yārān siz şafañızda olun. Ben kuzuyu pişireyüm" der. Anlar da kendi Ālēmlerinde başlarından kavukların ve sarıklaların çıkarıp Hoca'nıñ yanına birağup kendilerin gitdiler sahrāya seyre. Hemān, Hoca bir büyük āteş peyda edüp evvelā bunların cümle eşvāpların yaqıp soñra kuzuyu çevirmeğe başlar. Amma birazdan bunlar birbirlerine eydür: İmdi Hoca'ya reng edüp, kuzuyu boğazlatuk gelin varalum yiyelüm" deyüp gelürler. Āmmā kaçan gelüp görseler Hoca cümle eşvāpları āteşe yaqmış. Derler ki "Hoca Efendi(16a) cünün mı olduñ?" Niçün bizim eşvābımızı āteşe yaqdıñ" dediler. Hoca eydür: "Bre ādemler sen kendi sözüñüz de rām(?) olmazsıñız" der. "Niçün olmayız" derler. Hoca der ki "neylersiniz der eşvābı, yarın kıyāmet kıpar" demiş.

17

Eydürler kim meğer bir zamān Hoca diline tesbih edüp "Yarabbi baña biñ altun ver" der imiş. "Āmmā eğer bir altun eksik olursa almam der" dedi. Yahüdi'niñ biri(17a) işidüp eydür: "Hoca'[yı] tecrübe edeyim" deyüp, kise içine dokuzyüz doksandokuz altını şayup andan varup, Hoca'nıñ yolu üzerine kıor. Hoca altını bulup, hemān orada oturup şayar. Āmmā görür kim altun dokuz yüz doksan dokuz bir altun eksik. Eydür. "Bunları veren Āllah, ol biri dañi verir" deyüp, oradan kalkup gider. Meğer Yahüdi gözedir imiş. Ardından yetişüp eydür: "Hoca veriñ, altun benimdir", Hoca eydür "Var işiñe git, ben senden almadım, ben Āllah'dan istedim baña Āllah verdi. Hergele Yahüdi(18a), bunu kendi hāline kıomayıp[kañıya d'avet eder. Āmmā Hoca ol vakitte eyitti. Benim arkamda ferācem yok. Ben evden ferācemi alup geleyim. Yahüdi "bende ferāce var deyüp kıkarıp bir ferāce verir. Andan kañıya giderler. Yahüdi] der kim: "Sultānım, bu ādem benüm şu kıadar altunımı aldı" deyüp, d'avā ey-

ledi. Hoca'ya su'al ederler: "Ne dersin gerçek bu kadar altunun aldın mı?" dediler. Hoca eyitti: Efendi, hayır ben Allah'tan herbâr isterim. Baña Allah verdi". Ve yine akabinde dedi kim: "Sultânım bu Yahûdiye bakarsanız şirrettir: Şimdi benim arkamda olan ferâceye daği sahip çıkar" deyince hemân Yahûdi feryâd edüp: "Vallahi sultânım benimdür", dedi. Bu kerre kâdı(19a) efendi gâzaba gelüp Yahûdiyi taşra koğdı. Hoca altunı ve ferâceyi alup evine geldi, deyü naklederler.

18

Birgün Hoca'ya su'al eylediler kim; "bu ayların eskisini ne yaparlar?" dediler. Hoca eyitti: "Bunu bilmekte ne var, eskisini maşas ile kesüp yıldız yaparlar" demiş.

19

Eydürler kim meğer Hoca'nın bir herifte alacağı var imiş. Ām-mā birgün yolda gider iken, borçluya rast gelüp, bek(20a) yapuşup, "ver benim hakkımı" der iken āhirden bir herif borçluyu kurtarmak için eydür: "Gel senin hakkın anda değil bendedir" dedikde, Hoca eydür: "Benim sende olan hakkımdan mā^cada, bunda daği alacağım vardır" demiş.

20

Eydürler kim birgün Hoca'ya bir herif gelüp Hoca'ya eyitti: "Ey Hoca, gâyet gözüm ağrır. Nice edeyim" dedi? Hoca eydür: "Hemân çıkar, kurtulursın" dedi. Herif eydür: "Yāhū Hoca göz çıkar mı?" dedi. Hoca eydür: "Benim ağzımda(21a) geçende bir di-şim ağrıdı; ta çıkarmayınca rahat olmadım" demiş.

21

Birgün Hoca'nın evinde gâyet pire çok olur. Āhir ^caciz olup taşra çıkup evi âteşe yakar ve durup bakar kim ol dem ev par par yanar. Ēlini, eline urup güler ve eydür: "Ev de yandı amma, pireler ile şıçanlara gâyet gâdr oldı" der ve kâhkaha ile güler.

22

Nakl ederler kim birgün herif mahremesine yumurta(22a) kor. Hoca'ya gelüp eydür: "Ey Hoca, eğer şu mahrememin içinde olanı

bilürsen bir kayganalık saña vereyim" der. Hoca bir mîkdâr fikr edüp bilemez. Herife der ki: "Hele bir pare ısladıver" der. Herif eydür: "İşte içi sarı, dışı beyaz" der. Hoca hemân: "Bildim, bildim âdem, şalgam[1] oymuşlar ve içine hâvuç ıslamış[lar].

23

İttifaq bir gece, kuyuya Hoca şu çekmeye varır. Bakşa, kuyunun içinde bir ay görür. Hemân sür^cat ile eve gelüp, bir çengel ve bir(23a) urğan alup, kuyuya şarkıdır. Meğer çengel bir büyük taşla ilişir, çıkmaz. Teker üzerine düşünce göğe bakar, ay gözüne ilişir: "Elhamdü'l-illah hele ayı kuyudan çıkarup yerine getürdim" demiş.

24

Birgün Hoca'nın yolu bir büyük ırmağa uğrayup abdest alırken pābucı şuya düşer. Hemân ardına düşer. Feryāt edüp /.../ eydür: "Al ābdesti getir pābucımı" der.

Quadam die claspeditur Chogia cathedram
 ascendens dicit: stiles ne quid dicere velim?
 se id mētere concessus dicit: Chogia respondit,
 se nos agere scitis, ubi quid ego dicam? post ali-
 quas dies Chogia cathedram ascendens vultus ne
 ejebat quid nunc dicere velim? concessus respon-
 dit, aliqui nostrum scimus, aliqui non scimus.
 Ergo illi qui sciunt, illis qui nesciunt dicant.

283

مدد احكامه نصر الدين

بگویند حق اجماع اندکین منبر منبر ایدر آطر و کلام
 سینه نه در رسم که بیل و منکر و نه هاضمت خیر ملت و نه انوار
 دخی اندر احمدی سیر و منبر منبر منبر منبر منبر منبر
 بهمد و برون منکر منبر منبر منبر منبر منبر منبر
 بهمد و برون منکر منبر منبر منبر منبر منبر منبر

تفصیل

۲

برکن خون جگر بر قتل قمار و فرزند بودن اهلاً نام نشان
 بوله من آخر جاوس لوب اوینه کلور خواجه کوله بنجه لودف
 دیو عورت سوال ایدر جواب ایدر ایدر بنجه اوسه کرک
 طر قنده کتسه کوله دیر کر قنجه ایدی آزاد ایتسم کرک
 ایدی کندی عذر ایدی دیمش *

برکن

۳

۲

Quadam die Chogja seniorum unus aufugerat
 quem longo tempore quaerebat cumque nec nomen,
 nec vestigia ipsius reperire possit, domum de-
 peratus rediit, interrogatque uxore, quid accidisset,
 et respondit, quicumque sororis ierit, semper
 mancipium erit emancipatum ipsum, sed
 nunc ipse sibi nocuit.

3

Quadam

Quo dicto, de cathedra descendit. Ad Deum Regem
domus cathedra conversa, inquit. Phœnix
vixit autem, quod nunc duas sedes, hanc vixit
confusus nihil reponens quæstus erat, agitur
Ulogia supra quem misericordia Dei sit. Phœnix
ajbat: Deo ex alto gratias agit, quod comito
alio non devent, quis volare possent, quod
si illi aliorum animalium iustas alas dasset,
ut volare possent, aynas domos acriter capita em-
tra conuerent, status recter qualis esset.

2.

قسط الحکماء ایدر کی یہ جہانگیر نے اور زور و عظمت حاصل فرمادہ ہے
 جو اچھے و بے بد راہی کو تاکہ اچھے راہ فرمائیں بلکہ اچھے و بد راہ
 و برباد راہ شہدای بن سنن نہ دیکھیں کہ بلکہ مسکن و ریزہ
 جماعت صحیح سوسایوب سکون ایدر کہ ریزہ خرابہ فرمادین
 رحمة الله عليه جو ایدر ایدر و ایک آدمی تکرت عالی
 حاصل نہ تھے شکر از ایدر کہ جو قہ قنار و روبر و جو حاصل کر سار
 حیوانات کی قنار و روبر و اچھو سہ اور کرک اور زینہ قنار
 یا شکر از اور کرکری قنار حال کر خجہ اور زور و مشی ۱۱۶

10

Quadam die per domum ipsius ingressus
est, collectis melioribus quidem vestimentis,
acceptisque discessit. Quos Chogia videns cito
quique relicti, se vestimentis occurrat, iquei
acceptis abiit, cumque vestigia feris promer-
sunt cum fure iit, atque in huius domum
per venerunt, cui, quare venerit, interrogavit.
Chogia dixit, nos ex hac domo emigravimus,
ubi persona mensis venerit, tunc consuem pite-
poterit.

41

Quadam die cum Chogia infra ollas fecit, tunc
staret quampram, eundem, quando haec com-

pellestis.

برگون اوینه فرسین کردی. بوجه اژداه بن جمله دوشروک
چو کلوب الیکیدر خواجه که اورور همان تریه بقیه خلان
اژداه و خواجه چو کلوب الیکیدر فرسین کردی اوینه دوشر
خرسن اژداه چاگیدوب اوینه وارر خرسن ایدر خواجه چو
کلون خواجه ایدر نشمدی. بوجه طاشندوق ای باشی
کلسندره که که حکمین بگرد *

42

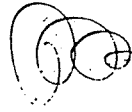
برگون خواجه صاره دینده دور کن آکین خواجه بولانه دور

دیدیل

pellentes, interrogarent; itaque tum in aspicere
haec olim putus erat. apud: cuius partem
inferiorem in vertunt, ut accideret.

5

Quadam die Chagia abspiciens porcum caesi
purati sunt, quare illico peti moniter ad fontem
venionit. Chagia quid huius quavis? dixerunt
caesum manducari sine dubio agnam
biket, et profecto huc venit, reposit.

Quadam.

ویدیلر خواجه مناره بقرب ابدی بودند قبول عیش
آتشلا یکتا اجنبی طشرو چو کرب و جورسون دیو گونه و مشمارید

o

بر کون خویشک پیرین و غور طشرا هلاک خواجه سکر و

جسته باشند و روی خواجه عیال ایلایه بودند نه از زمین

ویدیلر خواجه ابتدا پیری پیرین صوفی بود و در پنجم

پیرین الان بیوب البتدیه بونده کلور و عیش *

بر کون

8

Quadam die Nasreddin Chogia, in urbe pueri
ambulans, ante dulcinarii officinam transiit.
Hic officinam suam aperiens, ante eandem
bellaria exposuit, quae Chogia in remine
dicens comedere incepit. Dulcinarius videns,
quod bellaria comedere incepit, dixit, homo
homo quare comedis; Chogia vero nullo modo
illi respondens dedit bellaria comedit; Quare
dulcinarius ubi impotens peditus, Chogiam
percutere incepit, Chogia cepit attollens
dixit, Bonum Geoniam, gratum Geoniam,
sed hic homines percutiendo bellaria comi-
dere faciunt.
Quadam.

4

برگون خواجه نذرالدین قوتیه شلرینه وارکن برحلو جو
وکانا وکونه وخراسکر حلو جو وخی لهنو وکانن اجوب حلو جو
وکنه قورخو بسم الله دیوب حلو ای بکم بشلر حلو جو
خواجه وکل دیو کورر خواجه اصلا وقلها وکله میوب
بیر حلو جو مد عاجز وای کلب خونه اورد بخه بشلر خواجه
دخی باشین قالدورک ایدر ای قوتیه سین خوش
قوتیه سین اما حلو ای بونده آده وک دیو کیدر لر دیش

7

برگون

7

Quadam die domum Chogias per ingressus
est, quem videntes dixerunt, Chogia in domum
tuam per ingressus est; Chogia dixit, videris
mus num aliquid inire nire posset, cum ille
jant conveniam.

8

Quadam die interroganti, quid esset ma-
lum persicini, Chogia respondit, hoc
primum verborum eorum erat dumque
grandinaret, album ipsius disparuit
et flavum remansit.

برکون خواجه نک اوینده خرسن کر دیب کوندر ایدر خوش اجه قومه
اوینده خرسن کر دیب خوش اجه ایدر قومه بورده ایسه السن
باری سلاه اولشم ویمش *

A

برکون خواجه ندر الدین افندیدن زواری اخاخی
سوال ایدر، بوند ویر خوش اجه ایدر بوسول بوسوله
اخاخی ایدی لاور بوا فزندن، بیاض کدر اشد
هادر یلری

9

Quadam die Chogia in foro. Hæc accipiens
 illud in domum suam portavit, quod
 milibus vident, e manibus Chogia cepit et
 aufugit. Quare Chogia alto consensu suo,
 quo is acceperat aperuit. Tante, homo cor-
 ram portans transit, Chogia igitur ea
 alto defiliens eoriam eadem eripuit et
 aufugit. Homo postea currens dicit, Ch-
 gia quare id facis? Chogia respondit mihi
 stem caro mea ablatæ est, et voluero
 signari simili ita capipertus.

Chogia

هاسادیلری قالدش کورین اوردریمش *

9

برکون بازارون برچکل الوب اوبنه کوردر ایلکن جابلای کوروب
 خوجانکن اندن بکری قبله و قورخواجه ایدر قولاى ههان
 واروب برکوسک بره چقوب بوک کنزه دیر مکر آمومکن بری
 ات الوب ککرک ههان یوقارون مهربان الوب اندن اتی قلوب
 قبال قوم اوده دوشوب ایشدکه درکیم خواجه بخون بویله
 ایلک خواجه ایدر یابنده ایدر اما عجمای جیلا قیوقدر

قبایریمش

خوجانک الوب

10

Chogia nocte quapiam somniavit, quod minime
 suae novem paraviderint, atque cum his
 novem contentus habitus esset, dumque habeo
 collet, eodem tempore virginitatis, et denuque
 quod in manu sua nihil esset, dedit, cum ita
 cum dormire incipit, etiam in novem sunt
 michi opportunitate, eosque accipiam.

11

Quadam die Chogia ad radicem populi arboris
 comidebat, ipseque interrogabant, quomodo
 haec arbor esse peccaretur? Cumque Chogia
 quoque quam pulchra haec arbor est, dixerit
 rursusque eodem aspicere, superius con-

Dens

1.

خواجه نصیرالدین برکجه واقعا سنده قوزغونلقله و در
 بونک الله طقوز اقله و در کمالا بولقون اقله اقله و در کمالا
 باشوفون اقله ایدک و در اول زناده اولایوب قوزغونلقله
 الله بر شوقی همان المودغه پشمان اولوب تکرار قوزغون
 یوصوب طقوز اوسون کونک دیمش

11

برکون خواجه برکون فوق غافق پندره و تو کون خواجه کانه
 غافق و در کمال ایدک و در کمالا خواجه غافق و در کمالا

دیو

Dono Braculus super eum. cecidit Chogia. ordina-
supra serem quamquam altam ipse, uide-
scit, atque in te hominis. exibat, hanc arbor
erat arbor floris lactis.

12

Chogia ova emens, no som eorum. pro-
crucifero accipit, quae colore tingebat, et
decem pro uno crucifero vendebat. Quare
ipsum interrogarunt, cur cum novum emen-
ti, tibi damnum infuso, tingis ea, et de-
cem pro uno crucifero das, quae inde uti-
liter in te redundat, cui manifestum hoc
damnum sit? Chogia respondit, ego quoguo-

dit,

دیو بوقار و قار اما کل قرغه و انجش بو خواجهت فرزند
بستل خواجه قیوب کو کرم فرزند برینا خوشی ده که لدی
و توب ایدر برینا کمال صکر بو اغاج بو خوشی اغاخی انجش

دیجش

۱۲

خواجه کل الدین جو طله الویب اما طقوزین الویب بو یارب
کتر و فون ستاری بوکا سوال ایلدیر کیم ای خواجه
طقوزین الویب رحمت جاکب بو یارب اتون ستار سین فایده
بو نک نرسنده حاصل اولور و بدیل زهیر کا و زباند و بدیل
خواجه ایدر بنده لورم زباند رانگار بن جهان استیم که دستل

بنی الله

quo dam num esse, sed tantum nolo, et amici mei
me mercedem compescant.

13

Quadam die Chogia cicioniam capient. eandem
domum tulit, adquam cum quadam die us-
misset, eaque conspicua videret, gaudere rostrum
et pedes ipsius longae essent, illico cultro op-
portato pedes et rostrum ipsius scidit, cum
que in terram reprecavit, et illi militem
misit, dicendo, nunc comido, nam acriosita-

est.

14

Quadam die Chafeddin Chogia ininterrogat,

est.

بنی الشدره ورشدره کوسونلر دیمیش *

۱۳

ایدرک برکین خواجه لیلکت قوشون لطوس ایشله کتور
برکین لوزینه قودی و کریم کلوب بقا کریم برکت ااقاری
و لوزی و زون همان بیجا قشوریک فقیرین ایاقلرین و
لوزون کسوس اندن یون اوزینه قیوس اکنه مذوق و کریم
ایمدی خنوز قوشه و نذک دیمیش دیو نقل ایدر

۱۴

برکون

rent, veramine igitur, quod omnis milano
ita constitutus sit, et uno anno maribus
et altero fac me illa sit; Chogiazpondit, ad
questionem vestram solvendam necefce est,
perdecas annos et homo milano proficit.

15.

Quadam die chafreddin Chogiaz inter
rogatus cujus instrumenti sonum amara
ret, reperavit, sonum cacaeti; et folles a
mo.

18

بر کون خواجه شوال ایدر کم خواجه چیلانق و شونک
طریق بویله ایش کیم برسته برسته اراک اولور دیر
بوسوز که چکیدر در خواجه ایدر بفرم جانم بوسوز که
شوالا که بر ارم لازم که اکی سته چیلانق اولش اوله دیش

۱۵

بر کون خواجه شوال ایدر خواجه سالار دن قنقی ساز
سورسین دیشل خواجه ایتش بن لحن لایحه سازین
سورن دیشل
ایدر کم

16

Fortè Chogias unum pulchrum agnum habuit
 quo amici tractari, cumque comedere voluerunt
 igitur unus ex illis ad Chogiam ea mente
 veniens, Domine ejebat, quid ex hoc agnoscas,
 cels, eorum iudicium. oras facturum est, ad
 per illum, jugulabimus, et comedemus eum.
 Quod Chogia omnia non credidit. Venit quoque
 alter, et simili modo locutus est, testatur
 Domum ad eum gradum legendum perrexit,
 ut Chogia qui fidem habuerat, dicens: cum
 res se ita haberent, igitur amici et hospites
 in campum hodie. et imus, agnum

mactabimus

۱۶

ایدرکم نمرالدین افندیگ برکوزن قزوئی والدی
 خواجه زینت ایدوب الوی حکمران ایلدیل و اتفاق
 ایله بری وایب ایدر افندی بوقزوئی ینلر سین یان
 قیامت قیاری اعش کوش بوقزوئی بیلم دیو خواجه یو کا
 اصلا اینا فنیوب حقیق و لیلن امارتی و قیو کویب بوقزوئی وایله
 دیرری و قیو قیو قیو وایله اکی خواجه ارقی اینا نر وایدر
 چونکه ایلله در اعدی یاران صفال برکوزن بر خواجه
 وایلم و قزوئی بوقزوئی باری اخر معدده سنه کله بر

عیش

mactabimus, asfabimus, cumque monuimus,
 finis, et multum hilares erimus. Quia illi
 contenti agnum acceperunt, et ad animum
 compem ierunt. Chogia iterum uidit, am-
 ci iniquam, puerum diti, ego saguam apud
 illi itaque certimonis exiit, et citatibus
 de capulo, de parit, atque ad posteni Chogia
 locati, abierunt, et in campo deambul-
 runt. Tum Chogia, magno igne parato, primam
 omnia ipsorum vestimenta combussit, postea
 vero agnum asare incepit. Post aliquod tem-
 pus illi dixerunt: Chogia jam parato erit,
 et agnum jam mactauerit, carnis regiter et ma-
 ductemus. Venientes eum viderent, quod Chogia

omnia

عیش عشرت ایدم لم در محقول دیوب قوزقو ایوب
 لم حوایله اولم خوله بونله حووب ایدر ایدم یاران
 سنر صفاکجه اولمک من قویوی شیر ییج دیر ایلر کندی
 حاللر ندره باشلر ندرن قلقلرین و صا طرین جقاوب خولمکت یانته
 برغوب کند یارین کتدیلر صحرایله سیره هلمان خولم
 بر یو کک آتش پیدا ایدوب اولم بونلرین جمله اولم لهرین
 یاقوب صکر قوزقو حویر کک باشلر ایلر ندرن بونلر بر لرینه
 ایدر ایدم خولمجه زنک ایدوب قویوی بونلر لشدق کلن
 اولم ییله لم دیوب کلر لک ایلر کلر کور سه لر خولم
 جمله اولم ایلر آتشیله یقش در کک خولم خولم

جنون می

numeravit. *Obis cum videbat aureum. numeravit*
despo, dixit. Deus qui hoc dedit, istam illam
qui dedit, dedit, indeps aureos abavit
vas scilicet ad eo non amovet, quique
antiqua pretiosa, dixit. Obispo? Da mihi
aureas, dunt animi mei. Et Obispo ad regem
thia tua vade, dixit, eos animi ad te non as
cepi, illos a deo volui, mihi, ait deus dedit.
Deo dicit. Deus illi aureos pergit dedit, et
ad pedem ierunt. Deus dicit. Homo
mi, Et homo per est, aureos corporatu
 cit

اشید و بایدرین خوجه جگره ایدیم دیوب کسه
 ایجنه طقوزوز طقسان طقوز التوف صایب ندن
 ولله خوخک یوف اوزینه قوخجدر التوف یوب صمان
 اوده و قوب صباد تاکو کیم التون طقوزوز طقسان
 طقوزوز التون اکسک ایدر یونوف ورن الله اول ابر
 وخی ورنه یوب اوردن قاقوب کیدر بکر یخوری کوزو
 دیر ایش اوندن تشویب ایدر خوجه ورن التون
 بخدر خوجه ایدر و تشکله کیم بن سندن المادیم
 بن اللادن استدم بکا الله ورنی میدکله یخود
 یوف.

est, haecque dicens: perceptorum inceptis, Chagia
 igitur interperarent, veremine est, quod aures
 furati sit! Chagia respondit, a deo est pietatem
 coepi mihi deus debet, suspiciens Dominum
 mihi. Nec fideus mativus est, de meo in
 horrore pendente prope, quippe dicit, quod
 saum sit. Postea fideus jurare inopi-
 ens: per Deum Dominum mihi, inquit
 meum sit, Tunc fideus irascens, Judas
 cum abire iussit, et Chagia cum suis
 aures, domum redit.

18

بنی کندهی حاله قوی بی بند و باره فریاد می کرد و حق را
 بر فرجه ویرانیدن قاضیه کیده بر وی بود و ببر کم سلطان
 بر دم بنم شوق قدر التوفی الی در می رسید و دعوی الیدی
 خویشیه سوال ایدری ندر سکن کر چکن بود قدر التو نکر
 الکی یدیلر خویشیه ایتدی افندی خمر بن الالیدن
 هزار لستم بکا الله وروی وینه حلقه دیه کم سلطانم
 بود و بود بر سکن شتر شمدی بن ارقده اولان فرجه
 دخی صاحب جتار و بنجه همان علودی فریاد
 اید و الله سلطانم بنمدر قیدی بود که قاضی
 افندی

18

Quadam Dic Chogia, ex antiqua fovea
quid foret interroganti respondit, an
necis? quod antiquam opem perdidit videtur
et, ex illa stellas faciant.

19

Dicitur Chogia, ab homine aliquo quidam
nam accipienda habebat, igitur quod
cum die in via ambulans debitor obviavit
factus, ipseque cito accipiens dicit:
quod meum est da mihi, cumque alio

افندی غلبه کلاب و دودیه طشوره فوغور و خواجه انورنی
و فرجه اب وینه کلابی و دودیه نقل ایدر لر *

18

برکون خواجه سوال ایدر لر کم بولارک اسکستی نه
بیار لر دیر خواجه ایدی بو فیه مکسه نه و اسکستی
مقراض ایله کسویچ یازد بیز لر عیش

19

ایدر لر کم مکر خواجه نک برح یخنده لاجغنی و انعش
اتا برکون بولدی کیدر لر کن بو و جلویه داست کلاب بکت

پاشویپ

ad debitorum liberandum-venit, Chogiam dixit
 gas tuum nullum in hunc, sed in me labi
 set, atque Chogiam reposuit, proster gas me-
 um, quod in te habes, tamen stiam ad
 ille aliquis potentum habeo.

20

Quadam die ad Chogiam homo amicus dicit,
 tur, se oculis labiase inquisitionis, quidie
 facindum spe interrogat, cui Chogiam ego
 illum tibi extraham, ad quia homo, oc-
 lumne meum extrahere vis? Chogiam res-
 pondit, ante tanquam a ligas Deas michi
 quadam

پایستد و بنم حقیقی و در لیکن اخرون بر خرف بود چالوی
 قوت را می بچون ایدر کل سنگت حقیق انده و کل اند
 در دید که خوله ایدر بنم سنده و لان حقدن ماعد
 بونده وخی الا جانم و او بر و عش

۲۰

ایدر که لیکن خولیه بر خرف کلوی خولیه ایندی
 ای خولیه خالیت کوزوم اغمر خولیه ایدر هم دیدی خولیه
 ایدر همان جمار قوت و لیستین دیدی خولیه ایدر
 یا خولیه کن جقاری دیدی خولیه ایدر بنم اغمرده
 کچنده

quodam in ea delictet, quo extracto quistum
habui.

21

Quodam die Chogia in domo sua quicquid totum
pulchrum habens, suique idcirco impetum ad-
dedit, in domum ivit, domumque accendit, qui
videns, complanisque manibus videns, dedit,
domus compusta est, non pulchrum quocumque
una cum muribus combusta sunt.

22

Paratur quodam die ad Chogia homo
venifex, in otrophio suo aqua radens
dicitur.

برویشم انوریدی تا جفا و بیخود احب اولدم دیهش

۲۱

بر کون خو جنگ او نه غایت پیرو حق اولور اخر
عاجیز اولور طشرو حقوب اوی اشفه بقار و ویک بقار
کم ایلا دیل خان الان الینه اویوب کور و ویدر او نه
لاندی ایا پیرو لایله صهانلو غایت غدر و لیس دیو
و قهقهه ایلاه کور

۲۲

نقل ایدر لر که بر کون بر حرف محرمه سنه یو مو طله
قور

Discique o Chogis, si vivaris, quid ego in hoc
 strophilo habeam; tibi ora plica dabo, cum
 que Chogis semper cogitaret, neque id sciret
 homo dixit, res hanc intus plene, exterioris
 vero alba sit, Chogis respondit, rapae
 albae erant, quae rapis plavis permiscu-
 ae sunt.

F

Q 3

Caru Chogis quidam Dii ad Partum
 ut aquam hauriret veniens, Lunam
 infra eundem contempsit, quare cito

Stamm

قد فرخیمه کلوب ایدری خواجه اگر شوهر منکن ایچند
 اولانی بلورسکن بر قهقهاتو سکا و زویم سر خواجه بر مقدر
 فکر ایدری به بله من حرفه دیر که هله بر یاد اعلای
 و در دیر حرف ایدر اشتا ایچ صافی طشی بیاض
 در خواجه همان بدم آدم شالغم ایچند و
 ایچینه حاج اسلا مش

۲۳

اتفاق بر کنجه قیویه خواجه صوجکبه و زو بر بقعه قیونکن
 ایچنده بر آ کرد همان سریت ایلله او کلوب به کل

ویر

Et cum ipsis, unumque accipiens, ad
 putum rediit unguis aligato deum
 per magno lapide in putum demisit,
 simulque in dorum reardit. Cum vero
 larum in caelo conspiceret, dixit. Ego
 quidem cecidi, sed larum in locum suum
 repositi.

24

Quadam die Chyris magno fluvio in
 so lotum sacrum in eodem pergit
 cum

و مر اورغان الوب قبویله صالحه بر مکرم جنکلی بر
 بیوک طائفه ایلدیشی چقمن نکر اوزدیه دوشنبه کوکده
 بقال کونینه الشیر الحد لله صلاه اقام نه جکدینسه
 جکدی انا صلاه الی قوبون جقاروبه برینه کورد
 دیش

۳۴

برکین خوجانک یوت برتوک ایرخافه اوغرایب
 ابدست الورکن بابوئی صویله دوشر همان اریینه
 دوشر فرهاد ایدوب ایدرا ال ابدستی کتوبتو بوغوی

۱۸۰۸

م م م
 م م م

cumque calamentum eum in aquam
caderet, illud in se autem est, dicens: acci-
pe lotium tuum, ad miti calamentum,
tum meum rede.

